

Quần thể di tích lịch sử - văn hóa Phố Hiến - thị xã Hưng Yên : / Trần Thị Minh An ; Nghd. : GS.TS.

Nguyễn Quang Ngọc . - H. : Viện Việt Nam học và Khoa học Phát triển, 2009 . - 153 tr. + CD-ROM

Tóm tắt: Phân tích khái quát về vị trí địa lý, đặc điểm tự nhiên, lịch sử - cư dân - văn hóa tác động tới sự hình thành, phát triển của quần thể di tích (QTDT) Phố Hiến, Hưng Yên, đặc biệt là tổng hợp những nguồn tư liệu khai thác trên thực địa để phác dựng lại sử đồ dòng của sông Hồng, phân tích vai trò của sông Hồng đối với sự tồn tại, phát triển của hệ thống di tích tại Phố Hiến - Hưng Yên. Tập trung nghiên cứu tái hiện quá trình hình thành QTDT này qua các thời kỳ lịch sử, phân loại các di tích tại địa bàn nghiên cứu. Đánh giá tính hệ thống, mối quan hệ giữa các di tích, qua đó cho thấy 134 di tích tồn tại trên khu vực Phố Hiến - Hưng Yên không phải là những di tích rời rạc, riêng lẻ mà chúng thực sự tạo thành một hệ thống, một quần thể có mối quan hệ mật thiết với nhau. Trên cơ sở tổng hợp các nguồn tư liệu khai thác tại di tích và vùng xung quanh, đã phác dựng lại phần nào về diễn tiến lịch sử miền đất Phố Hiến - Hưng Yên. Lấy thời kỳ Phố Hiến - giai đoạn phát triển vàng son nhất của vùng đất này làm mốc phân chia, lịch sử Phố Hiến - Hưng Yên được tác giả chia làm 3 thời kỳ: tiền Phố Hiến, Phố Hiến và hậu Phố Hiến

Lời cam đoan

Mục lục

Danh mục các bản đồ, bảng biểu, sơ đồ, bản ảnh

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Mục đích, đối tượng và phạm vi nghiên cứu	8
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn	9
5. Phương pháp nghiên cứu	9
6. Đóng góp của luận văn	10
7. Các nguồn tư liệu	10
8. Cấu trúc luận văn	11
CHƯƠNG 1: ĐẶC ĐIỂM TỰ NHIÊN, XÃ HỘI VÙNG PHỐ HIẾN – HƯNG YÊN	13
Diễn cách, vị trí địa lý vùng Phố Hiến – Hưng Yên	13

Diện cách	13
Vị trí địa lý	15
Đặc điểm tự nhiên vùng Phố Hiến – Hưng Yên	18
Đặc điểm phát triển địa hình	18
<i>Vùng đất được hình thành do sự bồi đắp của sông Hồng và tác động của hệ thống đê sông.</i>	18
<i>Vùng đất chịu tác động mạnh mẽ do sự vận động đổi dòng của sông Hồng</i>	21
Đặc điểm khí hậu	28
Đặc điểm thủy văn	30
Lịch sử phát triển vùng Phố Hiến – Hưng Yên	34
Đặc điểm cư dân – văn hoá	37
Cộng đồng người Việt	37
Hoa Kiều và Nhật kiều	41
Khách thương phương Tây	46
Đặc điểm phát triển kinh tế	48
Tiểu kết	51
<u>CHƯƠNG 2: QUẦN THỂ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA</u>	53
PHỐ HIẾN – HƯNG YÊN: LỊCH SỬ VÀ HIỆN TRẠNG	
2.1. Quá trình hình thành quần thể di tích	53
2.2. Phân loại di tích	64
2.2.1. Đền	64
2.2.2. Chùa	68
2.2.3. Đình	70
2.2.4. Hội quán	72
2.2.5. Nhà thờ Thiên chúa giáo	74
2.2.6. Văn miếu	75
2.2.7. Nhà thờ tộc/ Từ đường	76
2.2.8. Nhà cổ	77
2.3. Tính hệ thống và đặc điểm của quần thể di tích	78
2.3.1. Về mật độ và quy mô	78
2.3.2. Đặc điểm quần thể di tích	81
2.4. Tiểu kết	89

CHƯƠNG 3: LỊCH SỬ PHỐ HIỂN – HUNG YÊN QUA HỆ THỐNG CÁC DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA	91
3.1. Giai đoạn tiền Phố Hiến - Vùng đất có vị trí chiến lược về quân sự	91
3.1.1. Thời kỳ Hai Bà Trưng	91
3.1.2. Thế kỷ X	96
3.1.3. Thời Lý - Trần	106
3.2. Giai đoạn Phố Hiến - Vùng đất có vị trí trọng yếu trong hệ thống giao thương và truyền giáo	112
3.2.1. Vùng đất có vị trí trọng yếu trong hệ thống giao thương trong nước và quốc tế	112
3.2.2. Vùng đất quan trọng trong hành trình truyền giáo	122
3.3. Giai đoạn hậu Phố Hiến – Đô thị trung tâm hành chính thời Nguyễn	127
3.3.1. Sự suy tàn của thương cảng kinh tế	127
3.3.2. Sự hình thành đô thị trung tâm hành chính thời Nguyễn	133
3.4. Tiểu kết	136
KẾT LUẬN	139
TÀI LIỆU THAM KHẢO	142
PHỤ LỤC	